

Gender: muži, ženy, něco mezi

Sociologie

(Porodní asistentky – PS)

(Zdravotničtí záchranáři – PS)

Tomáš Doseděl
dosedel@fss.muni.cz

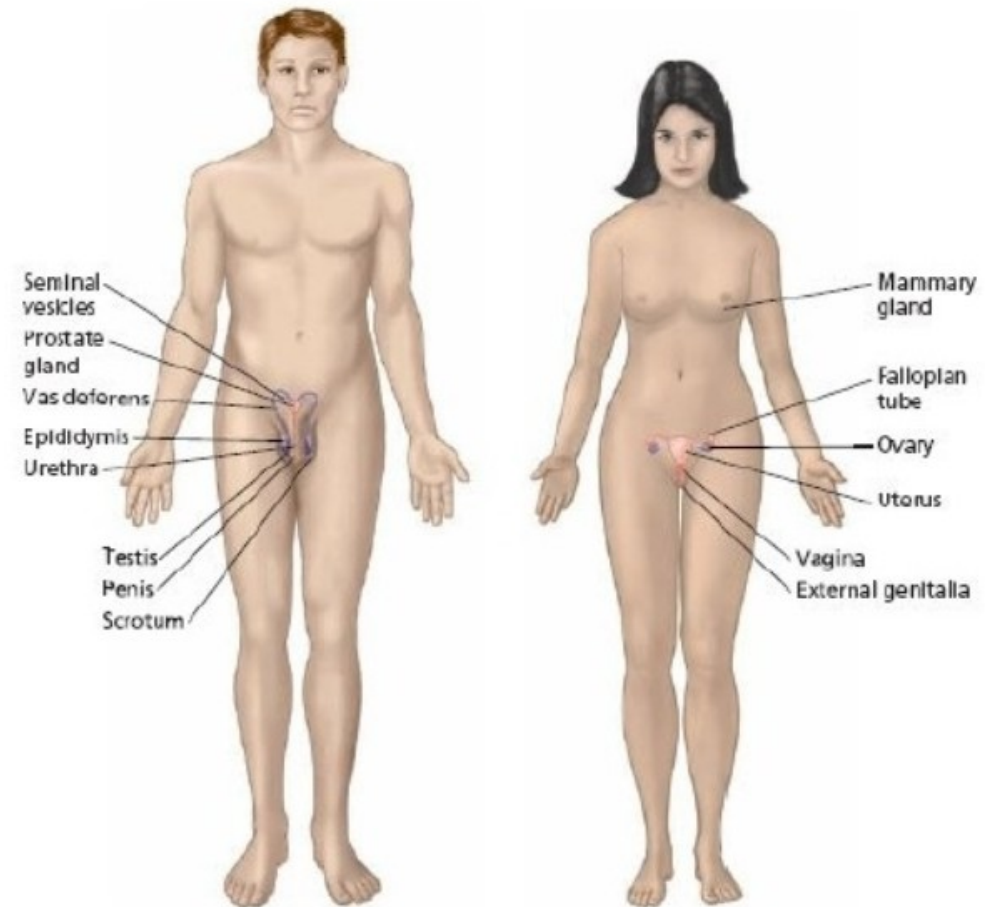
Gender nebo pohlaví?

Gender nebo pohlaví?

- **Pohlaví:** biologický pojem, přítomnost primárních/sekundárních pohlavních znaků

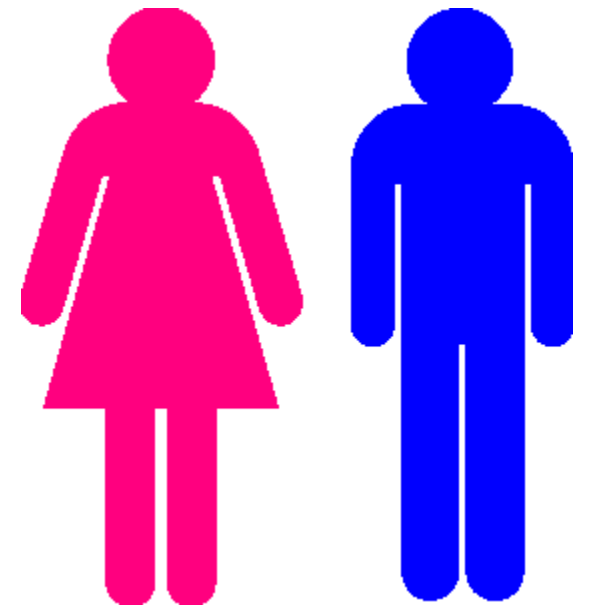
Gender nebo pohlaví?

- **Pohlaví:** biologický pojem, přítomnost primárních/sekundárních pohlavních znaků
- Nebinární osoby
  - hermafrodit
  - intersexuál

Gender nebo pohlaví?

- **Pohlaví:** biologický pojem, přítomnost primárních/sekundárních pohlavních znaků
- **Gender:** společenská role příslušníků jednotlivých pohlaví

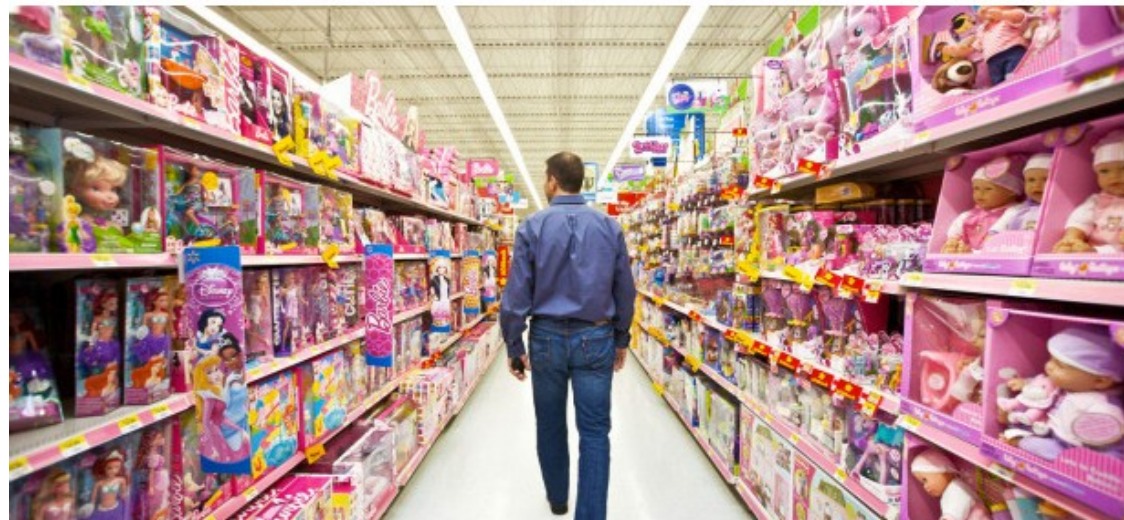
Socializace do genderu

- „Člověk se ženou nerodí, ale stává“ (Simone de Beauvoir)
- Od malička se učíme mužskou a ženskou roli od ostatních (primární a sekundární socializace)

Socializace do genderu

Socializace do genderu

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
krásná • malá • něžná • roztomilá
kluk jak buk • silák

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky
- Učíme je jinému chování
  - kluci se neperou • holky nebrečí
  - holky hrají fotbal • kluci jezdí s kočárkem

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky
- Učíme je jinému chování
- Pohádky a učebnice

princ a princezna

máma mele maso

The Prokop Family

Socializace do genderu

At six they are back at home. Here is Susan. Isn't she a pretty girl! Every young girl is pretty but Susan is very attractive. Jack – that's the boyfriend – is a very lucky young man.

And this fine boy is Michael. He is a good pupil. English is a hobby for Michael. He is good at sports too.

Socializace do genderu

At six they are back at home. Here is Susan. Isn't she a pretty girl! Every young girl is pretty but Susan is very attractive. Jack – that's the boyfriend – is a very lucky young man.

And this fine boy is Michael. He is a good pupil. English is a hobby for Michael. He is good at sports too.

Now say hallo to Michael and his friends. Don't ask Michael about his school but say a word or two about his hobbies. He is pleased, isn't he?

And now look at the pretty shop assistant. Yes, she is the Prokops' daughter. Her first name is Susan. Hasn't she got a nice dress! She has got a lot of nice dresses; but this dress is new. It is a present. It's her

Socializace do genderu

- O klucích a holkách hovoříme odlišně
- Dáváme jim jiné hračky
- Učíme je jinému chování
- Pohádky a učebnice
  - princ a princezna
  - máma mele maso
  - The Prokop Family
  - k čemu jsou holky na světě

K čemu jsou holky na světě

*Aby z nich byly maminky,
aby se pěkně usmály
na toho, kdo je malinký.*

*Aby nás měl kdo pohladit
a povědět nám pohádku.
Proto jsou tady maminky,
aby náš svět byl v pořádku.*

K čemu jsou kluci na světě

Páni kluci jsou tu k tomu, aby svět byl veselý. Vystartují ráno z domu, jako když je vystřelí.

Nevydrží chvíli v klidu, píšou na zeď, kdo co je, prozkoumají Antarktidu, promění se v kovboje.

Na potoce staví jezy, loví lvy a vorvaně, vymýšlejí vynálezy, chytí hvězdu do dlaně.

Neleknou se blesku, hromu, nevadí jim mráz a led. Páni kluci jsou tu k tomu, aby se svět točil vpřed.

Genderová dělba práce

- Tradičně:
  - ženy pečující o domácnost (kuche, kirche, kindern)
  - muži lovící potravu (chlebodárce)

Genderová dělba práce

- Moderně:
  - Roste podíl žen, které vstupují na trh práce
  - Roste průměrné vzdělání žen (aktuálně více SŠ i VŠ vzdělaných žen než mužů)
  - Dvougariérová domácnost

A co na to muži?

Genderová dělba práce

A co na to muži?

- Přebírají část péče o děti a domácnost

Je to dost? Je to dost rychle?

- Mizí

Roste podíl svobodných matek

Genderová dělba práce

- Mizí

Jiří Čunek: Pokud se žena špatně rozhodla, s kým mít dítě, musí nést následky

Genderová dělba práce

- Mizí

Jiří Čunek: Pokud se žena špatně rozhodla, s kým mít dítě, musí nést následky

Ministerstvo kultury: „Dnes je Velký pátek. Připomínáme si ukřižování Krista a také bolest Marie, která nesla následky problematického rozhodnutí, s kým mít dítě.“

Dvojí metr

Dvojí metr

- Muž pečující o dítě – hrdina
- Žena odcházející do práce – kariéristka

Dvojí metr

- Muž pečující o dítě – hrdina
- Žena odcházející do práce – kariéristka

- Biologická nezpůsobilost mužů starat se o dítě
- Biologická nezpůsobilost žen vykonávat určitá povolání

Dvojí metr

- Muž pečující o dítě – hrdina
- Žena odcházející do práce – kariéristka

- Biologická nezpůsobilost mužů starat se o dítě
- Biologická nezpůsobilost žen vykonávat určitá povolání

- Muž lovec, rozsévač semene
- Žena coura

Dvojí metr

- Muž pečující o dítě – hrdina
- Žena odcházející do práce – kariéristka

- Biologická nezpůsobilost mužů starat se o dítě
- Biologická nezpůsobilost žen vykonávat určitá povolání

- Muž lovec, rozsévač semene
- Žena coura

Genderová struktura se mění jen pomalu

Tonda má ženskou

- <https://youtu.be/jcgraOQovGc>

Důsledky na trhu práce

- Gender Pay Gap: rozdíl mezi platy mužů a žen
- ČR: 22 %
- Přední místo v EU spolu se Slovenskem, ale také Německem a Rakouskem

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy méně pracují

Ženy dělají lehčí práci

Ženy pracují kratší dobu

Ženy toho méně umí

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy méně pracují

podíl pracujících žen i počet odpracovaných hodin je nižší

Ženy dělají lehčí práci

odlišná povolání s méně kompetitivním prostředím

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy pracují kratší dobu

Kariéerní přestávky způsobené péčí o děti

Ženy toho méně umí

Nižší vzdělání žen

Důsledky na trhu práce

- Vysvětlení:

Ženy méně pracují

OK

Ženy dělají lehčí práci

OK

Ženy pracují kratší dobu

oslabuje

Ženy toho méně umí

zmizelo

Důsledky na trhu práce

Ženy jsou dnes vzdělané stejně nebo více než muži a jejich karierní přestávky jsou vzhledem k malému počtu dětí spíše zanedbatelné.

Proč tedy pořád berou méně?

Důsledky na trhu práce

Ženy jsou dnes vzdělané stejně nebo více než muži a jejich karierní přestávky jsou vzhledem k malému počtu dětí spíše zanedbatelné.

Proč tedy pořád berou méně?

I když odečteme všechny popsané vlivy a porovnáváme stejně staré, stejně vzdělané osoby dělající stejnou práci, zbývá rozdíl asi 14 %.

Primář pobíral dvakrát více než kolegyně. Soud to za diskriminaci nepovažuje

Markéta Šrajbrová

1. 2. 2016 21:00

Někdejší primářka z boskovické nemocnice Martina Přichystalová jen náhodou zjistila, že její kolega na stejné pozici bere dvakrát tolik co ona a další primářka. "Naštvalo nás to, protože naše pracovní výsledky byly výborné," říká lékařka a současná radní Boskovic Přichystalová. Usoudila, že za nižším platem je diskriminace žen, a nemocnici zažalovala. Soud ale dal za pravdu špitálu. Nerovnými platovými podmínkami se teď kromě soudů začnou více zabývat i inspektoráty práce. Na jaře do firem vyrazí speciálně proškolení kontroloři.

Zatímco ona a její kolegyně měly hrubý příjem kolem 50 tisíc korun, jejich mužští kolegové na primářských pozicích brali osmdesát až sto tisíc, jejich příjem byl tedy až o sto procent vyšší.

„Předtím mě nenapadlo žádat o vyšší plat, myslela jsem, že to je na této pozici běžné. Byl pro mě naprostý šok, když jsem se dozvěděla, kolik berou chlapi. Zdálo se nám to s kolegyní opravdu nehorázné. Podala jsem proto na nemocnici žalobu,“ říká lékařka.

Po vedení žádala alespoň částečné dorovnání platu za uplynulé tři roky na úroveň částky, kterou v té době brali její mužští kolegové. Celkem se soudila o jeden milionu korun, později požadovanou částku snížila na půl milionu.

Neřekla si o víc, vysvětlil soudu bývalý zaměstnavatel

Krajský soud v Brně dal však za pravdu nemocnici, podle které bylo na místech jejích kolegů zapotřebí jiných praktických znalostí a dovedností. Žalobu dvakrát zamítl, definitivně loni v říjnu. Podle soudkyně nebylo nerovné zacházení prokázáno.

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Roura (pipeline)

Ženy s vyšším vzděláním jsou mladé a bude trvat, než proniknou na vyšší místa, aby získaly vyšší plat

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Lepkává podlaha

... nebo se nemohou odlepit z nejnižších nekvalifikovaných pozic

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný výtah (glass elevator)

Naopak muži jsou často vyneseni na vyšší karierní pozice, aniž by o ně stáli, zejména v hodně feminizovaných kolektivech (školství)

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Včelí královna (Queen Bee)

Když už žena pronikne na vyšší pozice, neslouží jako podpora pro další ženy, ale naopak všechny podřízené ženy brzdí v další kariéře

Dotazy a připomínky?

dosedel@fss.muni.cz